



ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Telefon: (06-1) 443-5573, Telefax: (06-1) 443-5733

BM telefon: 33-104, 33-140, BM telefax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105/118/22/2012. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) 198/2012. (V. 23.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panasznak a fogvatartotti jogokról és kötelezettségekről szóló tájékoztatás módja tekintetében

h e l y t a d o k,

míg minden egyéb vonatkozásban a panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés a) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Törvényszéknek címezve (1539 Budapest, Pf.: 632.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Törvényszékhez (1027 Budapest, Csalogány u. 47-49.) is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Zala Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos jogi képviselője 2011. október 21-én, postai úton terjesztett elő beadványt a Panasztestülethez. Az előadott panasz az alábbiakban foglalható össze.

A panaszos 2011. október 14-én este 22:30 óra körül kerékpárral tartott hazafelé Zalaszentgróton, a Szabadság utcán, amikor – körülbelül 100 méterre otthonától – minden előzmény nélkül „elévágott” egy szolgálati gépjármű, amelyből két rendőr szállt ki. A szolgálati gépkocsit vezető rendőr a panaszost azonnal megfogta és megbilincselte. Ezt követően a másik rendőr a kerékpárt betette a panaszos otthonának kerítésén belülre, majd a panaszost beszállították a Zalaszentgróti Rendőrörsre. A rendőrök német nyelven nem beszéltek, a panaszos pedig magyar nyelven nem tud, bár „némileg” ért. A panaszos elmondása szerint a rendőrök semmit sem mondtak neki, semmit sem kérdeztek tőle.

A rendőrségen elvették az iratait, telefonját, kabátját és „egy szál pólóban” zárták cellába. Hiába kérte, hogy hívjanak tolmácsot, illetve engedjék, hogy értesítse hozzátartozóját. A cella kifejezetten hideg volt, a panaszos egészségi állapota pedig a jogi képviselő elmondása szerint nagyon rossz, olyan jellegű betegsége van, hogy immunrendszere a legkisebb fertőzésnek sem tud ellenállni, akár egy influenza vagy egy megfázás is a halálát okozhatja.

Éjszaka 02:00 óra körül az eljáró rendőrök – minden további intézkedés nélkül – elengedték a panaszost, aki ekkor körülbelül 3 km-t gyalogolt hazáig. Ezt megelőzően különböző iratokat íratnak alá vele, elmondása szerint hármat. Ezek tartalmával nem volt tisztában, mivel nem tud magyarul. A panaszos megkapta az előállítás időtartamáról kiállított igazolást, ebben azonban a jogi képviselő szerint több valótlan állítás is szerepel. A dokumentummal ellentétben a panaszos kifejezetten kérte, hogy hozzátartozóját értesítse és biztosítsanak számára tolmácsot; a rendőri intézkedést a panaszos teljes mértékben indokolatlannak tartja, és minden panaszlehetőséget igénybe kívánt venni; igaz, hogy élelmezést nem kért, de nem is volt abban a helyzetben, hogy ez eszébe jusson; téves továbbá az előállítás záró időpontja is, mivel a szabadon bocsátás már október 15-én éjszaka 02:00 óra körül történt.

A panaszos a rendőri intézkedést teljesen indokolatlannak, szükségtelennek és érthetetlennek tartja, álláspontja szerint arra nem adott okot. Sérelmezi, hogy az eljáró rendőrök az egész intézkedés során nem kommunikáltak vele, nem tájékoztatták, nem nyilatkoztatták, és bár nyilvánvalóan értették, hogy tolmácsot szeretne, ezt a kívánságát sem teljesítették. Semmiféle elfogadható indokát nem látja a panaszos annak, hogy a késő esti órákban történt intézkedésről még élettársát sem engedték értesíteni. Sérelmezi továbbá, hogy szemmel láthatóan gyenge egészségi állapota ellenére egy hideg cellába zárták úgy, hogy semmiféle lehetőséget sem adtak arra, hogy melegen tartsa magát. Ez a helyzet nem csak fizikai, de igen súlyos lelki kínokat is okozott a panaszosnak és élettársának is, a panaszos az intézkedés óta a házból kimozdulni sem mer. A panaszos végül megjegyezte, hogy az egyik eljáró rendőr ismerte őt, mert korábbi intézkedések során már volt vele kapcsolata, így azzal is tisztában volt, hogy súlyos beteg.

A panaszos a vele szemben fogatosított rendőri intézkedésekkel kapcsolatban az alábbiakat sérelmezte:

- a rendőrök intézkedési kötelezettségének jogalapját;
- a rendőri fellépés módját, az azonosítási kötelezettség elmulasztását;
- előállításának jogszerűségét, időtartamát, az arról kiállított igazolás tartalmát;
- a kényszerítő eszközök (testi kényszer és bilincs) alkalmazását;
- a rendőrségen elvették az iratait, a telefonját és a kabátját;
- annak ellenére, hogy súlyos beteg, egy hideg cellában helyezték el;
- nem értesíthette hozzátartozóját;
- nem kapott ételmezt;
- nem biztosítottak részére tolmácsot.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalásában megállapította, hogy a sérelmezett, hogy a vizsgált rendőri intézkedések érintették a panaszosnak - az intézkedés időpontjában hatályos - a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz és az abból levezethető testi épséghez való alapvető jogát, az 55. § (1) bekezdésében meghatározott személyi szabadsághoz való jogát, a 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

A Panasztestület álláspontja szerint az igazoltatás megfelelő okának hiányában sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga, bilincselésének indokolatlansága miatt sérült az emberi méltósághoz, valamint a személyi szabadsághoz fűződő joga, és csorbult a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga amiatt, hogy a rendőri eljárás során nem részesült fogvatartotti jogairól megfelelő tájékoztatásban az anyanyelvén, vagy egy általa ismert más nyelven.

A Panasztestület nem állapított meg jogsértést a panaszos ételmezésének elmaradása kapcsán, a rendelkezésre álló bizonyítékok szűkössége miatt pedig nem tudta megállapítani, hogy a rendőrség megfelelően teljesítette-e az intézkedés kezdetekor fennálló tájékoztatási kötelezettségét, továbbá azon kötelezettségét, hogy a panaszost mint fogvatartott személyt megfelelő körülmények között helyezze el. Szintén nem tudott alapjogsértést megállapítani a Panasztestület a panaszos élettársának értesítése és az előállításról szóló igazolás kiállítása kapcsán.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettség keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközök tartalmát vette figyelembe:

- a panaszos jogi képviselője által 2011. október 21-én megküldött panasz;
- a Zalaegerszegi Nyomozó Ügyészségen 2011. november 21-én felvett tanúkihallgatási jegyzőkönyv;
- a Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjének 2012. február 8-án kelt, 20040-105/56/2011/P. számú tájékoztatása;
- a Keszthelyi Rendőrkapitányság Zalaszentgróti Rendőrőrs r. törzsőrmestere és r. főtörzsőrmestere által 2011. október 26-án készített jelentés;
- az előállítás végrehatásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló 20040/5719/2011/id. számú jelentés;
- az előállítás időtartamáról kiállított igazolás;

- a Keszthelyi Rendőrkapitányság Zalaszentgróti Rendőrőrs r. zászlósa által 2011. október 26-án készített jelentés;
- D 016763 sorszámú letéti jegyzőkönyv;
- a Keszthelyi Rendőrkapitányság Zalaszentgróti Rendőrőrs Közrendvédelmi Csoport 20040/6599/2011/ált. számú, 2011. október 18-án készült szabálysértési feljelentése;
- az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálat Központi Panasziroda 2012. augusztus 15-én kelt, 29000/105/118/2012/P. számú, tárgyalásról készült jegyzőkönyve.

III.

A rendőri intézkedés ellen a panaszos által konkrétan megfogalmazott kifogások vonatkozásában álláspontom a következő:

1.) A rendőri intézkedési kötelezettség jogalapja.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2011. október 14-én este, 22:30 óra körül kerékpárral tartott hazafelé Zalaszentgróton, a Szabadság utcán, amikor – körülbelül 100 méterre otthonától – minden előzmény nélkül „elévágott” egy szolgálati gépjármű, amelyből két rendőr szállt ki. A szolgálati gépkocsit vezető rendőr azonnal megfogta és megbilincselte a panaszost, akinek a személyazonosító igazolványát az intézkedés helyszínén nem, csak a rendőrőrsre történő beszállítását követően kérték el. A panaszos álláspontja szerint az intézkedésre semmivel nem adott okot.

A 29000/105/118/2012/P. számú jegyzőkönyvben a panaszos úgy nyilatkozott, hogy az úton biciklivel közlekedett, és elmondása szerint azt megelőzően nem fogyasztott alkoholt.

A Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjének 20040/105/56/2011/P. számú tájékoztatása szerint a panaszost azért vonták intézkedés alá, mert 2011. október 14-én 22:25 órakor a szolgálatot teljesítő rendőrijárőr észlelte, hogy Zalaszentgróton, a Szabadság utcában egy személy imbolyogva, kivilágítatlanul, a korlátozott látási viszonyoknak nem megfelelően, az út szélén kerékpárt tol. A rendőri intézkedést az Rtv. 29 § (1) bekezdése alapján foganatosították.

A panaszossal szemben intézkedő r. törzsőrmester és r. főtörzsőrmester 2011. október 26-án kelt közös jelentése szerint az említett napon 22:25 órakor intézkedés alá vontak Zalaszentgróton, a Szabadság utcában egy személyt – a panaszost –, aki kerékpárját az út szélén tolt. Felszólították, hogy igazolja magát, amelyre a férfi németül válaszolt valamit. Leheletén erős alkoholszagot éreztek.

Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült 20040/5719/2011/id. számú rendőri jelentés szerint a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatták. Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása a fent már ismertetett tényállást tartalmazza.

A 29000/105/118/2012/P. számú jegyzőkönyvben – tanúként történt meghallgatásuk alkalmával – az intézkedő r. főtörzsőrmester, valamint r. törzsőrmester is úgy nyilatkozott, hogy bűnmegelőzési, illetőleg közlekedésbiztonsági, balesetmegelőzési célból kezdtek intézkedésbe a panaszossal szemben. A r. törzsőrmester elmondta, hogy az adott időszakban sok kerékpárlopás volt Zalaszentgróton, amelyek többsége úgy történt, hogy valaki eltolta az italbolt előtt a kerékpárt és azzal ment haza. Mivel a panaszos tolt a úttesten a kerékpárt,

„cikk-cakkban” haladt és úgy látszott, hogy ittas, ezért arra a lehetőségre gondoltak, hogy azt az italbolt elől tolhatta el.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdés első mondata szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendelkezésre álló nyilatkozatok és dokumentumok ellentmondásosak voltak abban a tekintetben, hogy a panaszos a kerékpárjával közlekedett-e az úton, vagy azt ittas állapotban tolt.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, mely szerint a jelentésben foglaltak – az ellenkező bizonyításáig – teljes mértékben bizonyítják az abban foglaltakat.

Mivel a panaszos az eljárás során tett állítását a nyilatkozatán kívül alátámasztani nem tudta, így a rendőri jelentésben foglaltak ellenkezőjének bizonyítása eredménytelen maradt, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 21. § (1) bekezdése szerint a gyalogosnak a járdán, ahol pedig járda nincs, a leállósávon, az útpadkán vagy a kerékpárúton kell közlekednie. Mivel a panaszos az úton tolt a kerékpárt egy olyan útszakaszon, ahol mindkét oldalon járda van, ezért magatartása alkalmas volt az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) kormány rendelet 54. §-a szerinti közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés elkövetésére.

A rendőrök figyelmét a panaszos bizonytalan, mind a köz-, mind a saját maga biztonságát veszélyeztető közlekedése keltette fel az esti órában. A településen történt kerékpárlopásokkal kapcsolatos előzetes információk pedig a körülményekre tekintettel megalapozták részükről azt a feltételezést, hogy a panaszos személyazonosságának megállapítása bűnmegelőzési célból indokolt.

A fentiek alapján megállapítom, hogy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény észlelése, illetve a közrendet sértő cselekmény gyanúja miatt az Rtv. 13. §-a alapján fennállt a rendőrök intézkedési kötelezettsége a panaszossal szemben. Az igazoltatás jogalapját az Rtv. 29. § (1) bekezdése jelentette, mivel a panaszos személyazonosságának megállapítását mind a közrend, közbiztonság védelme, mind a bűnmegelőzési cél indokoltá tette. A panaszt ezért elutasítom.

2.) A rendőri fellépés módja, az azonosítási kötelezettség elmulasztása.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök az intézkedés megkezdésekor nem mutatkoztak be, semmit sem mondtak neki, csak egymás között „beszélgettek”.

A Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a rendőrök a szolgálati járművel az út szélén megálltak, majd abból kiszállva kezdték meg az intézkedést, amelynek során eleget tettek az Rtv. 20. §-ban foglalt kötelezettségüknek. Az intézkedés alá vonttal az intézkedő rendőr közölte nevét, rendfokozatát, azonosító számát pedig jól látható helyen viselte. Az intézkedés végén az előállítás időtartamáról kiállított igazolás az Rtv. szerinti panasz lehetőségét tartalmazta. A rendőrök a panaszost az intézkedés okáról is tájékoztatták. Az intézkedés során a rendőrök német és magyar nyelven kommunikáltak a panaszossal, aki némileg érti a magyar nyelvet, mivel több éve él már Magyarországon.

Az Rtv. 20. § szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az intézkedések alkalmazását követően a rendőr köteles továbbá az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A panaszossal szemben intézkedő rendőrök a 29000/105/118/2012/P. számú jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozataikban a fent leírtakat megerősítették, és elmondták, hogy egyenruhában teljesítettek szolgálatot, amelyen azonosító jelvényük az előírásoknak megfelelően el volt helyezve.

A rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel – a rendőrök állítását elfogadva – a panaszt elutasítom.

3.) A előállítás jogalapja és időtartama.

A panaszost – állítása szerint – a szolgálati gépjárművel kerékpárja elé vágva megállították, majd további tájékoztatás nélkül megbilincseltek és a rendőrszerepre szállították.

Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült 20040/5719/2011/id. számú rendőri jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő, mivel a rendőri felszólítás ellenére az igazolást megtagadta.

Az előállítás végrehajtásáról készült 20040/5719/2011/id. számú jelentés, valamint az intézkedő rendőrök közös jelentése szerint a panaszost felszólították, hogy igazolja magát, amelyre ő németül válaszolt valamit. Leheletén erős alkoholszagot éreztek. Ekkor a r. törzsőrmester németül is felszólította a panaszost („Bitte Personalausweis!”, azaz „Kérem a személyi igazolványt!”), amire azt a választ kapta, hogy „schwein polizei” (disznó rendőrség), majd a panaszos legyintett, és elindult tovább a kerékpárt tolva. Ekkor egyértelművé vált a rendőrök számára, hogy a panaszos személyi adatainak bemondását, illetve a személyi okmányainak átadását megtagadja, ezért a r. törzsőrmester felszólította, hogy a törvény nevében igazolja magát, majd németül újból hozzátette, hogy „Personalausweis!”. Mivel a panaszos ekkor sem tett eleget a rendőri felszólításnak, „a törvény nevében kényszerítő eszközt használok” szavak előre bocsátásával és felkarjának megfogásával felhívta a figyelmét, hogy testi kényszer alkalmazásával megbilincseli.

A rendőrök intézkedésüket követően szabálysértési feljelentést tettek a panaszossal szemben az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) kormányrendelet 27. § (1) bekezdésébe ütköző, „személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése” szabálysértés elkövetése miatt.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése értelmében a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

Az Rtv. 29. § (2) bekezdésének első mondata szerint az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni.

Az Rtv. 29. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatottól fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 28. § (5) bekezdése szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

A panaszos elmondása szerint tőle a helyszínen a személyazonosító igazolványát nem kérték, csak a rendőrségre történő beszállítását követően.

Az előállítás végrehajtásáról készült rendőri jelentés szerint a panaszost magyar és német nyelven is többször felszólították személyazonosságának igazolására, amelynek azonban nem tett eleget. A helyszínen az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján fogatosított ruházátátvizsgálás során került elő a panaszos személyi igazolványa. A jelentés rögzíti továbbá, hogy a panaszossal szemben sor került kényszerítő eszköz alkalmazására.

A panaszos – holott állítása szerint tisztában volt azzal, hogy a vele szemben fellépő személyek rendőrök – nem tett eleget azon törvényi kötelezettségének, hogy a rendőr utasítására személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolja, és emellett megpróbálta kivonni magát a rendőri intézkedés alól. Habár a panaszos személyazonossága már az intézkedés helyszínén megállapíthatóvá vált, az előállítás nem volt mellőzhető a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése alapján, mivel a panaszossal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. Ezért az előállítás arányossága nem vizsgálható.

A Keszthelyi Rendőrkapitányság, mint szabálysértési hatóság 20804/1382-1/2011. szabs. számú határozatában személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértések miatt a panaszost 50.000-Ft. pénzbírsággal sújtotta.

A Zalaegerszegi Nyomozó Ügyészség Ny. 179/2011. számon, a Btk. 228. § (1) bekezdésébe ütköző és a szerint minősülő jogellenes fogvatartás büntettének gyanúja miatt indított nyomozást a két intézkedő rendőr ellen a panaszos feljelentés nyomán, majd – mivel a nyomozás adatai alapján bűncselekmény elkövetése nem volt megállapítható –, a nyomást megszüntette.

A fentiek alapján a panaszt az előállítás jogalapja tekintetében elutasítom.

A panaszos sérelmezte, hogy az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson tévesen szerepel az előállítás befejező időpontja. Állítása szerint a kezdő időpont körülbelül helyes, de a szabadon bocsátás már már 2011. október 15-én éjszaka, 02:00 óra körül történt. Meghallgatása során elmondta, hogy ezt azért tudja ilyen pontosan, mivel rajta volt az órája és azt megnézte, amikor szabadon engedték. A panaszos sérelmezte azt is, hogy előállításának ideje alatt vele szemben további intézkedés nem történt.

A Robotzsaru Neo ügyviteli rendszerben elkészített igazolás szerint az előállítás „2011 év október hó 14 nap 22:25 perctől 2011 év október hó 14 nap 00:50 percig tartott”. A befejező időpontot 00:00 percről a dokumentumot kiállító r. törzsőrmester javította át 00:50 percre a jegyzőkönyvben előadott nyilatkozata szerint. A dokumentumon szereplő 14-i dátum pedig – az erről készült jelentés alapján – a szolgálat parancsnok r. zászlós által, parancsnoki revízió keretében került korrigálásra még aznap reggel, értelemszerűen 15-re.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A panaszos előállítása az igazolás szerint tehát október 14-én 22:25 órától október 15-én 00:50 óráig tartott az igazolás szerint, azaz 2 óra 25 percig tartott. Ezalatt sor került a rendőri intézkedés dokumentálására – az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, valamint a szabálysértési feljelentés elkészítésére –, a letéti tárgyakról jegyzőkönyv felvételére, a panaszos, mint személyi szabadságában korlátozott személy jogairól és kötelezettségeiről történő tájékoztatására és az igazolás kiállítására. A dokumentálás során a panaszos többször is jelezte, hogy használni kívánja a mosdót, ami a r. törzsőrmester nyilatkozata szerint megszakította az iratok elkészítését, mivel ezen alkalmakkor neki is az előállító helyiséghez kellett mennie segíteni a r. főtörzsőrmesternek, aki a panaszos őrzéséről gondoskodott.

A panaszosnál található tárgyakról készült letéti jegyzőkönyv órát, vagy az órának a panaszos birtokában hagyását nem rögzíti, ezért a panaszosnak az előállítás megszüntetése időpontjára vonatkozó állítását nem találtam bizonyítottnak. Ugyanakkor az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésen az szerepel, hogy az előállítás oka 00:50 perckor szűnt meg, ami megegyezik az igazoláson szereplő – javított – időponttal. A szabadon bocsátás napjának elírása pedig – pedig az előállítás kezdő időpontjára tekintettel – nyilvánvaló adminisztrációs hiba.

A panaszt ezért az előállítás időtartama tekintetében – amely a foganatosított eljárási cselekményekre figyelemmel nem volt aránytalanul hosszú – szintén elutasítom.

4.) A kényszerítő eszközök – testi kényszer és bilincs – alkalmazása.

A panaszost elmondása szerint az egyik intézkedő rendőr a szolgálati gépkocsiból kiszállva őt azonnal megfogta és minden előzetes közlés nélkül kezét hátrabilincselte. Elmondta, hogy ellenállást nem tanúsított, csak nagyon megijedt a rendőröktől.

Az Rtv. 19. § (2) bekezdés szerint a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A Szolgálati Szabályzat 39. §-a szerint az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. Az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat, aktív ellenszegülést tanúsító személynek pedig az minősül, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni. A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak – „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával –, valamint a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 47. §-a alapján a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdése szerint a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontja szerint a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés, valamint a rendőrök közös jelentése szerint, amikor a r. törzsőrmester felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, ő legyintett és tovább indult. Egyértelmű volt, hogy személyi adatainak bemondását, illetve a személyi okmányainak átadását megtagadja. A r. törzsőrmester ekkor ismét felszólította arra, hogy a „Törvény nevében!” igazolja magát, majd németül is hozzátette, hogy „Personalausweis!” (személyi igazolvány). A panaszos erre németül azt válaszolta, hogy „schwein polizei” (disznó rendőrség), majd ismét megpróbálta magát kivonni az intézkedés alól úgy, hogy elindult a kerékpárt tolva. Mivel a panaszos ekkor sem tett eleget a rendőri felszólításnak, „a törvény nevében kényszerítő eszközt használok” szavak előre bocsátásával és felkarjának megfogásával a r. törzsőrmester felhívta a figyelmét, hogy testi kényszer alkalmazásával megbilincseli. Ezt a panaszos megértette, mert azt mondta „nem bilincs”,

azonban ezt követően újra megpróbálta magát kivonni az intézkedés alól és a fogásból. Ekkor kezeit az intézkedés során tanúsított – a rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülő, a jogszerű intézkedésnek nem engedelmeskedő – magatartása miatt hátra testhelyzetbe bilincselték, majd a szolgálati gépkocsihoz kísérték, hogy előállítsák. Eközben a panaszos – aki a jelentés szerint zavart és erősen ittas volt – magyarul és németül kiabált. A kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint bilincset 22:30 órától 22:45 óráig alkalmaztak, amelynek során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztetés történt. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján a panaszossal szemben a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt. A jelentés ugyanakkor hibásan tartalmazza a kezek hátra helyzetben történő megbilincselésével kapcsolatos jogszabályi hivatkozást. A 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 60. § (4) bekezdés b) pontjának szövege szó szerint megegyezik a 2012. október 01-jén hatályba lépett új Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés b) pontjával, ezért a hatálytalan jogszabályhely megjelölése jogsérelmet nem okozott.

A Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a bilincselés jogalapja az Rtv. 48. § c) és d) pontja volt (szökés megakadályozása és ellenszegülés megtörése érdekében történt), és azért volt indokolt, mert a panaszos a rendőri intézkedésnek ellenszegült, az intézkedés alól ki akarta vonni magát. A bilincselés alkalmazására testi kényszer úján került sor az Rtv. 47. § alapján. A kapitányságvezető megjegyzi, hogy az Rtv. 15. §-ban foglalt arányossági követelményt figyelembe véve a panaszos ellenszegülő magatartása miatt az intézkedés eredményes befejezése csupán testi kényszer alkalmazásával nem volt elérhető.

A panaszos nem vetette magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, a rendőr utasításainak nem tett eleget. A kerékpárt tovább tolva igyekezett kivonni magát a rendőri intézkedés alól, amely szándékának verbálisan is hangot adott. Ellenszegülő magatartása folytán az intézkedés eredményes végrehajtása ezért csak testi kényszer alkalmazásával volt biztosítható.

Az Rtv. indokolása szerint a bilincs a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz, alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül is szóba jöhet: „(...) alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.”

A rendőri jelentésben foglaltakkal alapján a bilincs alkalmazásának jogalapját az Rtv. 48. § b) és c) pontjában foglaltak – a támadás, illetve szökés megakadályozása – jelentették. Ezeket a magatartásokat az előállított személynek ténylegesen nem kell tanúsítania, mivel a bilincshasználat célja az említett esetekben éppen a prevenció, a szökés vagy a támadás megakadályozása. Az intézkedő rendőrnek tehát mérlegelési lehetősége van a tekintetben, hogy ezen magatartások bekövetkezésének reális esélyével számol-e a konkrét esetben vagy sem.

A fentiek alapján megállapítom, hogy a bilincs és a testi kényszer alkalmazására az intézkedés során jogszerűen, indokoltan, továbbá az arányosság követelményének figyelembevételével került sor, ezért a panaszt e tekintetben elutasítom.

5.) A panaszos azt is sérelmezte, hogy a rendőrségen elvették az iratait, a telefonját és a kabátját.

A Szolgálati Szabályzat 31. § (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról a jogszabály mellékletében meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni.

A letéti tárgyakról készült jegyzőkönyv szerint a panaszostól az alábbi tárgyakat vették el: 1 db téli kabát, 1 db derékszíj, 1 db mobiltelefon, 1 db fésű, 3 db kulccsomó 20 db kulccsal, 900 Ft készpénz.

A felsorolt tárgyak elvétele vagyon- és őrzésbiztonsági okokból indokolt és jogszerű volt, ezért a panaszt elutasítom.

6.) A panaszos azt is sérelmezte, hogy annak ellenére, hogy súlyos beteg, egy hideg cellában helyezték el.

Az Rtv. 2. §-ában foglalt kötelezettsége szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 97. § (1) bekezdésének h) pontja alapján a törvény alkalmazásában fogvatartottnak minősül az a személy, akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (örizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A Keszthelyi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint a panaszos az intézkedés során nem tett említést rossz egészségi állapotáról, ez nem is látszott rajta, a ruházatátvizsgálás során az egészségi állapotával összefüggésbe hozható irat, tárgy nem került elő. Az előállító helyiségben van pokróc, az előtérben lévő gázkonvektor pedig folyamatosan működött.

A rendőrök közös jelentésükben leírták, hogy a panaszosnál a ruházatátvizsgálás során nem találtak az egészségügyi állapotára vonatkozó orvosi iratot, majd a r. törzsőrmesternek arra a kérdésére, hogy „Doktor?”, a panaszos németül nemmel válaszolt.

A fenti körülményeket figyelembe véve a panaszt elutasítom.

7.) A beadványban foglaltak szerint a panaszos kifejezett kérése ellenére sem értesíthette élettársát az előállításáról.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése értelmében a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem

veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

Az előállításról szóló rendőri jelentés rögzíti, hogy az előállított hozzátartozója, képviselője kiértesítését „figyelmeztetés ellenére sem kérte”.

Az intézkedő rendőrök közös jelentése ezzel kapcsolatban azt tartalmazza, hogy a r. törzsőrmester azt kérdezte a panaszostól, hogy „Feleség, asszony, Szabadság utca?”, majd kezét a füléhez emelte, és imitálta, hogy telefonál, amit a panaszos megértett, és azt válaszolta, hogy „Nein!”

A rendőri jelentés, mint közokirat, azt tanúsítja, hogy a panaszos nem kért kiértesítést, ezért a panaszt elutasítom.

8.) A panaszos sérelmezte, hogy előállítása során nem kapott élelmezést.

A Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése szerint a személyi szabadság elvonása első 5 óráját követően az intézkedést fogyanatosító rendőri szervnek kell gondoskodni a fogvatartott személy élelemmel történő ellátásáról.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállítása az 5 órát nem haladta meg, így számára élelmezést a rendőrségnek nem kellett biztosítania, ezért a panaszt elutasítom.

9.) A panaszos végül sérelmezte, hogy kérése ellenére nem biztosítottak részére tolmácsot.

A panaszban foglaltak szerint a panaszos nem beszél magyarul, bár némileg érti a magyar nyelvet. A meghallgatás során a panaszos előadta, hogy 12 éve él Magyarországon. Élettársa magyar, vele egy speciális, vegyes magyar-német nyelven kommunikál. A mindennapi élethez szükséges magyar szavakat ismeri és napi szinten használja.

A kapitányságvezető tájékoztatása szerint az intézkedő rendőrök német és magyar nyelven kommunikáltak a panaszossal, aki tolmácsot nem kért.

Az intézkedő rendőrök mindketten úgy nyilatkoztak meghallgatásuk során, hogy a panaszos egyértelműen értette, amit vele közöltek, mivel a kérdésekre értelemszerű, adekvát válaszokat adott. A panaszos a rendőrségen neki feltett kérdésre azt válaszolta, hogy nem kér tolmácsot.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdései; valamint a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta.

Az Európa Tanács Kínzásellenes Bizottsága (CPT) ajánlásainak végrehajtásáról szóló 22/2010. (OT 10.) ORFK utasítás 11. pontja alapján a fogvatartottak jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos, külön jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettséget

minden esetben írásos tájékoztató útján kell teljesíteni, és azt a fogvatartott részére dokumentált módon át kell adni. A fogvatartásért felelős vezetőknek intézkedni kell arról, hogy az írásos tájékoztatók a helyi sajátosságok alapján, az általában szükséges idegen nyelveken is rendelkezésre álljanak.

A rendőri intézkedésekre vonatkozó jogszabályok nem írják elő kötelező jelleggel a tolmács alkalmazását. Az Rtv. már idézett 2. § (1) bekezdése ugyanakkor a rendőrség kötelezettségévé teszi, hogy tiszteletben tartsa és védelmezze az emberi méltóságot és óvja az ember jogait.

A Panasztestület e körben megállapította, hogy a rendőrök tisztában voltak azzal, hogy *„a panaszos a magyar nyelvet olyan mértékben nem ismeri, amilyen mértékben a rendőri intézkedés céljának, valamint a panaszos fogvatartotti jogainak ismertetéséhez szükséges lett volna.”*, hiszen maguk is németül, illetve mutogatva próbáltak meg vele kommunikálni. Ebből következik, hogy *„a rendőrök sem voltak a német nyelv olyan szintű birtokában, ami a személyi szabadság korlátozásával összefüggésben adandó teljes körű tájékoztatáshoz nélkülözhetetlen lett volna.”* A hivatkozott ORFK utasítás 11. pontja által előírt írásos tájékoztató pedig német nyelven nem állt rendelkezésre a rendőrségnél.

Tekintettel arra, hogy a fogvatartotti jogokról és kötelezettségekről szóló tájékoztatás az alapszintű nyelvtudást meghaladó nyelvismeretet igényelt volna, ezért a panasznak a tájékoztatás módja tekintetében helyt adok.

IV.

A Panasztestületnek az igazoltatás jogalapjával, valamint a bilincs jogalap nélküli alkalmazásával összefüggésben tett megállapításaival a határozat III. pontjának 1.) és 4.) alpontjában foglaltak alapján nem értek egyet.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. alábbi rendelkezésein alapul:

Rtv. 92. §:

„(1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.”

Rtv. 93/A. §:

(6) A Testület a panaszt kilencven nap alatt vizsgálja meg. A Testület az állásfoglalását külső befolyástól mentesen alakítja ki. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók számára.

(7) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő harminc napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók határozatban eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdése a) pontja, 109. § (1) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése, 13. § (1) bekezdése, 15. §-a, 18. § (1) és (2) bekezdései, 19. § (1) és (2) bekezdései, 20. §-a, 29. § (1), (2) és (4) bekezdése, 33. § (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése, 47. §-a, 48. §-a, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (6) és (7) bekezdései;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 28. § (5) bekezdése, 31. § (5) és (11) bekezdései, 40. § (1) bekezdése, 41. § (6) bekezdés a) pontja, 48. § c) és d) pontja;
- az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) kormányrendelet 27. § (1) bekezdése, 54. §-a;
- a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 21. § (1) bekezdése.

Budapest, 2012. augusztus 31.

Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány